

Rodna Gruda

Odprtje stalne zbirke kiparja Franceta Ahčina v Domžalah

Objavljeno dne/Published on: 04.07.2016

Avtor članka/Article Author: dr. Irene Mislej

France Ahčin (Domžale 1919- Buenos Aires 1989) V lepem, mirnem popoldnevu v Domžalah smo se 17. maja zbrali v rojstni domačiji kiparja Franceta Ahčina na odprtju njegove stalne zbirke. Ob njegovi družini, soprogi Mileni, hčerki in sinu ter drugih članih rodbine, še številni domačini in obiskovalci. Med uradnimi pozdravi gospe podžupanje in direktorice kulturnega doma je bilo že slutiti, da so v kraju ponosni na Ahčinovo delo in nameravajo še utrditi njegovo prisotnost v sicer živahnem kulturnem okolju. Že samo dejstvo, da zbirko ureja in bdi nad njo umetnostna zgodovinarica, je sicer zagotovilo za nadaljnje strokovno delo. Sredi 80-ih let se je v Sloveniji začel proces ovrednotenja umetniških opusov do tedaj (in žal tudi danes) premalo poznanih rojakov, ki so bili, razkropljenih po svetu, v svojem ustvarjalnem delu uspešni in priznani v krajih, kjer so si postavili novi dom. Zasluga gre raziskovalnemu programu, ki ga je v okviru Znanstvenega instituta Filozofske fakultete postavil prof. dr. Nace Šumi.

France Ahčin (1919, Domžale, Slovenia – 1989, Buenos Aires, Argentina) On a beautiful quiet afternoon, on 17 May 2016 in Domžale, we gathered at the homestead of France Ahčin to see the sculptor's permanent exhibition opening. Many people attended the exhibition, including the sculptor's wife Milena, daughter, son, other family members and numerous locals and visitors. The deputy mayor and the director of the cultural center gave a welcome speech, expressing that the municipality is proud of Ahčin's work and that they intend to help strengthen his prominence in the area. The very fact that the collection is edited and watched over by an art historian is an assurance for professional future work. In the mid-80's, Slovenia witnessed the beginning of the process of assessing the art oeuvres of those Slovenian emigrants who were (and sadly still are) less known, but who are acknowledged for their creative work in the places where they live. The process began thanks to a research program established by Nace Šumi within the frameworks of the Scientific Research Institute of the Faculty of Arts.

S sistematičnim iskanjem podatkov je bilo možno odpreti novo poglavje v preučevanju slovenske kulture v izseljenstvu. Med prvimi likovnimi umetniki, ki so se predstavili v Sloveniji, je bil kipar France Ahčin. Rojen v Domžalah se je leta 1919 v Ljubljani na srednji tehnični šoli srečal s kiparstvom pod izvrstnim mentorstvom Franceta Kralja in celo po zaključku realke ostal pri njem vse leto na zasebnem študiju. Ker zaradi pomanjkanja sredstev mladi France ni mogel na akademijo v Beograd, se je za nekaj let zaposlil v domačem kraju v uspešni podobarski delavnici mojstra Dragotina Hrovata. V letih druge svetovne vojne je v Ljubljani nadaljeval svojo pot, a se je v začetku 1943. odločil za vstop na akademijo v Firencah, kjer je potem redno študiral in diplomiral. Pot je nadaljeval v Rimu, od koder je odšel v Argentino.

Povojni prišleki so se sicer spopadali s težavami (iskanje zaposlitev, stanovanj, prilagajane k novim razmeram in družbi), a je kipar Ahčin s diplomom ugledne akademije morda imel lažjo pot: hitro je dobil delo pri podjetju, ki se je ukvarjalo s sakralno umetnostjo. Toda v njem je kipela umetniška žilica in je zelo hitro začel ustvarjati samostojno. Njegovo prvo izvrstno delo je portret pisatelja dr. Antona Novačana, mogočna realistična podoba, ki so jo potem, ko jo je po pisateljevi smrti njegova vdova prinesla v rojstno Celje, odlili v bron in postavili na samem grobu. Zavest o tem, da je njegovo kiparstvo imelo globoke korenine v slovenski umetnosti, je sicer Ahčin gojil ves čas, tudi ko je v 50-ih in 60-ih letih intenzivno razstavljal v Buenos Airesu in dosegal nadvse pozitivne

odmeve s strani najpomembnejših likovnih kritikov. Tudi ko si je ustvaril družino in postavil na noge lastno keramično tovarno, ni nehal kipariti, v drugi polovici 80-ih let pa se je sam odločil, da pomemben del svojega opusa pripelje v Slovenijo in ga podari rojstnemu kraju. Takrat je zbral in temeljito opremil skupino več kot stotih velikih in manjših kipov različnih tematik, od portretov do sakralnih podob. V letu 1989 so bila njegova dela predstavljena najprej v domačem kraju, potem v Ljubljani in po njegovi prezgodnji smrti še v Slovenj Gradcu.

Nekaj pomembnih kipov je bilo sicer že pred leti postavljenih v domžalskem kulturnem domu Franca Bernika, a danes po obsegu majhna, a izvrstno postavljena stalna zbirka omogoča globlji vpogled v Ahčinov opus. Začasna dokumentarna razstava je hvaležno dopolnilo, temeljito pripravljena in likovno dobro oblikovana podaja ne le kiparjevo življenjsko pot, ampak tudi zaokroža zgodovinsko ozadje umetnikovega življenja. Zbirka vsebuje tudi bogato arhivsko gradivo, kar zagotavlja nadaljnje preučevanje kiparskega opusa Franceta Ahčina. Značilno tako zanje kot za marsikaterega izseljenskega umetnika je dejstvo, da so doma slabo ali pomanjkljivo poznani in šele take postavitve lahko popravijo vtis. V tem je tudi poslanstvo Slovenske izseljenske matice, ki je kot soorganizatorica prvih razstav poskrbela tudi za katalog, ki je ob pomanjkanju monografije (ki jo sicer v Domžalah načrtujejo) danes edina ustrezna publikacija o umetnikovem delu.

Ob razstavah konec 80-ih let je delo Franceta Ahčina sicer pritegnilo precejšnjo pozornost v javnosti, umetnikova ponudba kipov pomembnim osebnostim in ustanovam je omogočila, da sta danes dva kipa v stalni zbirki Moderne galerije v Ljubljani, velik relief »Beg svete družine v Egipt« v muzeju v Stični (delo je po naročilu nadškofa Alojzija Šuštarja izbral akademik dr. Emilijan Cevc), relief iz imenitne serije ilustraciji argentinskega epa Martina Fierra pa v Znanstvenem inštitutu FF. Prav zadnja omenjena serija reliefov ima kar pomembno mesto v stalni zbirki in predstavlja edinstven poklon priseljenega umetnika svoji novi domovini. Odmev iz dežele onkraj oceana je bilo možno doživeti tudi na odprtju, in sicer v imenitno zapetih glasbenih točkah programa, ki ga je operni pevec Juan Vasle namenil občinstvu. Tako v glasbi in v kiparstvu sta se sicer oddaljeni deželi zblížali v prijetnem dialogu. France Ahčin predstavlja enega najuspešnejših primerov sinteze med izročilom, ki so ga izseljenski umetniki nosili s seboj po svetu, in tistim, ki so ga osvojili v krajih, kjer so se ukoreninili in ustvarjali.

